

Glavni činilac zagađenog vazduha na Zapadnom Balkanu su praškaste materije (PM), koje negativno utiču na iste ćelije i delove ćelija u ljudskom organizmu kao koronavirus. Zato je kod osoba koje su svakodnevno izložene aerozagađenju imuni sistem slabiji, a odgovor organizma na prisustvo koronavirusa burniji, što doprinosi razvoju težih oblika Covida-19, dok su i smrtni ishodi učestaliji. Dugotrajna izloženost štetnim supstancama u vazduhu povećava rizik od akutnih i hroničnih bolesti, najčešće onih što utiču na respiratorni sistem. On usled oslabljene funkcije postaje podložniji na uticaj virusnih infekcija, uključujući onu izazvanu koronavirusom (SARS-CoV-2).

Već na samom početku globalne pandemije počela su da se pojavljuju istraživanja i studije koji povezuju povećan broj obolelih i smrtnih slučajeva od Covida-19 u regionima gde je vazduh zagađeniji. Pre nego što navedemo rezultate pojedinih istraživanja, važno je napomenuti da se pozitivna korelacija između aerozagađenja i broja obolelih od Covida-19 a priori očekuje jer je zagađenje vazduha u korelaciji s velikom gustinom naseljenosti, a time i s velikim brojem smrtnosti. Da bi se jasno utvrdilo da zagađenje vazduha doprinosi riziku od smrti od Covida-19, potrebne su dugoročne epidemiološke studije, uzimajući u obzir mnoge faktore. Ovakvi naučni radovi su još uvek u izradi i ne možemo govoriti sa stopostotnom sigurnošću da postoji uzročna veza zagađenja vazduha i Covida-19.

Ispitivanja iz Kine, Engleske, SAD, Nemačke, Holandije i Italije pokazala su da pojačano aerozagađenje može da utiče na povećanje broja obolelih, ali i na povećanu smrtnost od Covida-19. Ispitivanje u Nemačkoj pokazalo je da rast koncentracije PM10 čestica povećava smrtnost obolelih od Covida-19 koji imaju preko 80 godina, i to 30% kod muškaraca i 35% kod žena. Kada se ovi podaci uporede, dolazi se do zaključka da aerozagađenje povećava smrtnost od Covida-19 u svetu za 15%, a u Evropi za 19%. Kao što je već navedeno, glavni činilac aerozagađenja su praškaste materije, a porast njihove koncentracije od jednog mikrograma po kubnom metru povećava smrtnost od Covida-19 za 11%.

Nažalost, za region Zapadnog Balkana još uvek ne postoje relevantne studije i istraživanja, pa nismo ni u mogućnosti da ponudimo konkretne podatke. Velika je verovatnoća da se ovi podaci ne bi razlikovali za ovaj region, čak postoji pretpostavka da bi bili lošiji. Čak i bez uticaja Covida-19, zagađen vazduh u regionu na godišnjem nivou izazove skoro 13.500 slučajeva prerane smrti, dok je do sada od Covida-19 obolelo 693.902 osoba, a od posledica bolesti preminulo 13.423 osoba.

Kako do bolje epidemiološke situacije i čistijeg vazduha na Zapadnom Balkanu?

Pri predlaganju mera neophodno je uzeti u obzir i stanje zdravstvenih sistema zemalja Zapadnog Balkana. Tokom pandemije su se širom regiona pokazale posledice manjka

bolničkih kreveta, imigracije lekara i medicinskog osoblja, nedostatka respiratora i druge opreme, kao i sveopšteg neulaganja. U trenutku kada je pogođen i Covid-19 pandemijom, pritisak na ove krhe zdravstvene sisteme često prelazi maksimum. Samim tim, neophodno je povećanje učešća predstavnika sektora zdravstva u procesima donošenja odluka, kako bi se osigurala pravovremena integracija zdravstvenih mera u politikama usmerenim ka zaštiti životne sredine.

Vlade zemalja Zapadnog Balkana moraju da reaguju i da povećaju efikasnost u sprovođenju zakona i odluka u oblasti zaštite životne sredine radi ostvarivanja veće zdravstvene i ekonomske koristi za sve građane. Samo termoelektrane na uglj na Zapadnom Balkanu odgovorne su za ekonomsku štetu na ime zdravstvenih troškova na godišnjem nivou procenjenu na 1,9-3,6 milijardi evra, koju snose građani Zapadnog Balkana.

Na kraju treba istaći da će COVID-19 u jednom trenutku biti prošlost ali da zagađenje vazduha ne sme da ostane stara „normalnost“. Pravovremena reakcija podrazumeva da se mere za unapređenje kvaliteta vazduha uvrste u javne politike i planove oporavka od COVID-19 pandemije u skladu s obavezama iz Zelene agende za Zapadni Balkan, koje su sve države prihvatile.

Izvor: reri.org.rs